

แผนแม่บท

15

พลังทางสังคม

ดึงพลังจากภาคส่วนต่าง ๆ ในทุกระดับของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น และกลุ่มทางเศรษฐกิจสังคมมาเป็นพลังสังคม ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม และประเทศให้เกิดความแข็งแกร่งและยั่งยืน

ถึงแม้การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในช่วงที่ผ่านมาจะส่งผลให้สถานการณ์ในการสร้างพลังทางสังคมมีแนวโน้มที่ดีขึ้นในบางส่วน อาทิ การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพก่อนยามสูงอายุ และการขับเคลื่อนงานของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ที่มีความต่อเนื่อง แต่สถานการณ์ภาพรวมยังเผชิญความท้าทายในระดับสูง ทั้งสัดส่วนการออมภาคครัวเรือนที่ลดลงและการเข้าถึงการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่ครอบคลุม รวมถึงปริมาณทุนทางสังคมที่ขยายตัวต่ำ ดังนั้น จึงยังคงต้องให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงฐานข้อมูลการพัฒนาคนให้เป็นเอกภาพเพื่อการชี้เป้าที่แม่นยำ การเร่งสร้างวินัยทางการเงินและการออมภาคบังคับ รวมถึงการกำหนดมาตรการจูงใจให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาลักษณะอย่างจริงจัง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและเตรียมความพร้อมให้ทุกภาคส่วนสามารถรองรับสังคมสูงวัยได้อย่างสมบูรณ์และยั่งยืน

ตารางสรุปสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) และเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

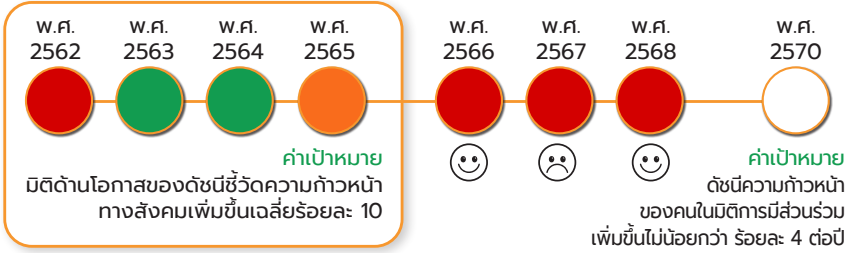
Y2	ชื่อเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ปี 2570
150001	ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น	ดัชนีความก้าวหน้าของคนในมิติการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 4 ต่อปี
Y1	ชื่อเป้าหมายแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ปี 2570
150101	ภาคีการพัฒนาที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง	ปริมาณทุนทางสังคม มีติด้านองค์กรภาคประชาสังคมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ภายในปี 2570
150201	ประเทศไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น	สัดส่วนประชากรอายุ 25-59 ปี ที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคมสุขภาพ และสภาพแวดล้อมต่อจำนวนประชากรอายุ 25 - 59 ปี ทั้งหมด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 ภายในปี 2570
150202	ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	สัดส่วนผู้สูงอายุเป้าหมายในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า ได้รับการดูแลต่อผู้สูงอายุเป้าหมายในระบบทั้งหมด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ต่อปี

เป้าหมาย ระดับประเด็น แผนแม่บทฯ

ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น

Y2 150001

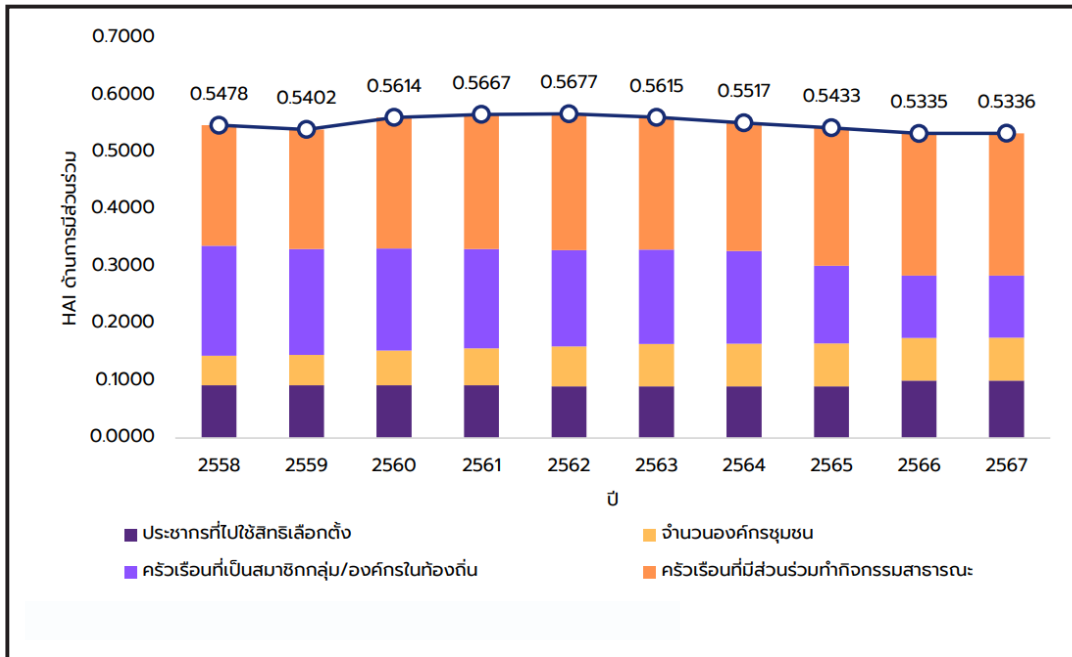

**หมายเหตุ : กระบวนการจัดทำดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าของคนที่ไม่มีสิทธิการมีส่วนร่วมมีการปรับปรุงวิธีการคำนวณและข้อมูลตัวชี้วัดย้อนหลังตั้งแต่ปี 2558 -2566 ซึ่งเป็นการปรับปรุงการจัดทำดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าของคนใน 2 ส่วนสำคัญ ได้แก่ (1) การจัดการข้อมูลที่ขาดไป (Imputation of Missing Data) และ (2) การปรับปรุงข้อมูลตัวชี้วัด เพื่อให้สอดคล้องกับแหล่งที่มาของข้อมูล และสะท้อนสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของการพัฒนามนุษย์อย่างแท้จริง ส่งผลให้สถานการณ์มีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏไว้ในรายงานฯ ประจำปี 2567

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	ดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าของคนในมิติการมีส่วนร่วม (ร้อยละต่อปี)				
150001	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) ลดลงร้อยละ 15226 (ค่าดัชนี 0.5433) (Revised)**	พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ลดลงร้อยละ 18038 (ค่าดัชนี 0.5335) (Revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.0187 (ค่าดัชนี 0.5336) (Revised)**	เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 4	เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 4 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 12.76 😊	แย่ลง ร้อยละ 18.47 😞	ดีขึ้น ร้อยละ 101.04 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 0.47 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 0.47 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น พิจารณาจากดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) ในมิติการมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ประชากรที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวนองค์กรชุมชน คริวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น และคริวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะ จัดทำโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า มีค่าดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าของคนในมิติการมีส่วนร่วม 0.5336 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.0187 จากปีก่อนหน้า และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีค่า 0.5335 หรือมีการลดลงที่ร้อยละ 1.8038 จาก พ.ศ. 2565 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 101.04 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 และ พ.ศ.2570 ซึ่งมีค่าเป้าหมายเดียวกัน (เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 4 ต่อปี) พบว่ามีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 0.47 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ส่งผลให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)

ที่มา : รวบรวมและประมวลผล โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

ในการสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น ยังคงเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะการลดลงของการรวมกลุ่มในรูปแบบที่เป็นทางการหรือกิจกรรมทางสังคมในลักษณะกายภาพ ที่ส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิถีชีวิตของประชาชนที่ให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัวมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การลดลงของการรวมตัวทางกายภาพกลับถูกทดแทนด้วยพลังวัดของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่พื้นที่ของการมีส่วนร่วมได้ถูกย้ายฐานจากชุมชนทางภูมิศาสตร์ไปสู่ชุมชนเสมือนจริงบนแพลตฟอร์มยอดนิยมอย่าง Facebook LINE และ TikTok เนื่องจากความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล และความสามารถในการรวมกลุ่มตามความสนใจเฉพาะด้านที่ไร้พรมแดน ซึ่งในหลายกรณีความเข้มข้นของการหารือและมีส่วนร่วมในโลกออนไลน์ก็นำไปสู่การขับเคลื่อนกิจกรรมในโลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรพิจารณา**ทบทวนเครื่องมือชี้วัดและกลยุทธ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมใหม่** โดยไม่ยึดติดกับรูปแบบกิจกรรมในพื้นที่เพียงอย่างเดียว และ**เร่งสร้างพื้นที่รองรับและเชื่อมโยงพลังจากชุมชนออนไลน์** ให้สามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม และเท่าทันกับปัจจัยสภาพแวดล้อมของสังคมยุคใหม่อย่างแท้จริง อาทิ ศูนย์ประสานงานอาสาสมัครออนไลน์ ในภาวะภัยพิบัติ การสร้างพื้นที่คลังปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ที่ดึงองค์ความรู้ ปราชญ์ชาวบ้าน หรือทักษะวิชาชีพของผู้สูงอายุหลังเกษียณ มาถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่

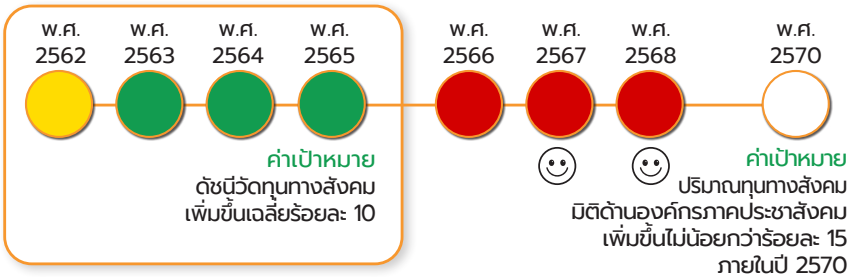
150101

แผนแม่บทย่อย : การเสริมสร้างทุนทางสังคม

เป้าหมาย
แผนแม่บทย่อย

**ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคม
มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง**

Y1 150101

หมายเหตุ : ** เป้าหมาย 150101 พิจารณาจากปริมาณทุนทางสังคม มีตัวดำเนินการภาคประชาสังคมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ด้วยข้อมูลองค์กรชุมชน ในปี 2566 และ 2567 มีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้สถานการณ์ที่แสดงในปีนั้น ๆ มีค่าที่เปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏไว้ในรายงานฯ ประจำปี 2567

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	ปริมาณทุนทางสังคม มีตัวดำเนินการภาคประชาสังคมเพิ่มขึ้น (ร้อยละ)				
150101	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรณราชงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) เพิ่มขึ้นจากปีฐานร้อยละ 0.18 (รวม 96,027 แห่ง) (Revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) เพิ่มขึ้นจากปีฐานร้อยละ 0.35 (รวม 96,199 แห่ง) (Revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) เพิ่มขึ้นจากปีฐานร้อยละ 0.54 (รวม 96,379 แห่ง)	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5.23 จากปีฐาน	เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15 จากปีฐาน
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ไม่สามารถเปรียบเทียบ สถานการณ์การพัฒนาได้ เนื่องจากใช้ข้อมูล พ.ศ.2565 เป็นปีฐาน	ดีขึ้น ร้อยละ 94.44 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 54.29 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 10.33 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 3.60 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤติ ในการบรรลุเป้าหมาย

ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง พิจารณาจากปริมาณทุนทางสังคม มีตัวดำเนินการภาคประชาสังคม ประกอบด้วย (1) องค์กรชุมชน (ข้อมูลล่าสุด พ.ศ. 2567) จัดทำโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีจำนวน 95,576 แห่ง (2) องค์กรวิสาหกิจเพื่อสังคมและกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 (ข้อมูล พ.ศ. 2568) จัดทำโดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม มีจำนวน 650 แห่ง และ (3) สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย (Global Compact Network Thailand) (ข้อมูล พ.ศ. 2568) จัดทำโดยสมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย มีจำนวน 153 แห่ง มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 96,379 แห่ง หรือคิดเป็นการเพิ่มขึ้นรวมร้อยละ 0.54 จาก พ.ศ. 2565 (ปีฐาน) ที่มีอยู่ 95,859 แห่ง และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ.2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีจำนวน 96,199 แห่ง หรือเทียบเท่าการเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.35

จากปีฐาน สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 54.29 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5.23 จากปีฐาน) พบว่ามีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 10.33 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 จากปีฐาน) พบว่ามีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 3.60 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้สถานะการบรรลุเป้าหมาย อยู่ใน**ระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนทางสังคม โดยเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน โดยเน้นการสร้างหุ้นส่วนการพัฒนาทางสังคม ที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นกลไกการทำงานทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ทั้งภาคประชาสังคม ภาคเอกชน/องค์กรภาคธุรกิจ (CSR) และกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ได้แก่ (1) **โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายภาคประชาสังคม ในการทำงานร่วมกับขบวนองค์กรชุมชนเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะสู่จังหวัดจัดการตนเอง** ของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างบูรณาการระหว่างขบวนองค์กรชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของจังหวัด ให้สามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (2) **โครงการมาตรการบริหารจัดการของภาคีเครือข่ายผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่** ของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่ผ่านการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายให้สามารถพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงให้ความสำคัญกับการสร้างหุ้นส่วนการพัฒนาในการขับเคลื่อนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ผ่านการพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่ายการขับเคลื่อนงาน นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ให้ไว้ อาทิ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้สนับสนุนองค์กรชุมชนและเครือข่ายในการพัฒนาและฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากฐาน TPMAP ร่วมกับข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (Logbook) และข้อมูลที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานต่าง ๆ มาใช้ในการออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ เพื่อให้ตอบโจทย์บริบทและความต้องการของชุมชนและกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ได้อย่างตรงจุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

150101

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้ภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนมีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ เทคโนโลยีสารสนเทศ ฐานข้อมูลการพัฒนาสังคม ที่ยังมีข้อจำกัดในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานและการนำข้อมูลไปใช้เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานของภาคีการพัฒนาในพื้นที่ รวมทั้งมาตรการจูงใจและการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ภาคีเครือข่ายที่ยังไม่ต่อเนื่อง และขาดระบบติดตามหรือประเมินผล

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ในการดำเนินงานระยะต่อไป เพื่อให้ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนให้ภาคประชาสังคมมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลในระดับชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของข้อมูล เข้าถึงได้อย่างทั่วถึง และสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจวางแผนและกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของตนเองร่วมกับภาคีการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการกำหนด/ปรับปรุงมาตรการจูงใจและการสร้างขวัญกำลังใจ ให้ตอบสนองต่อความต้องการและข้อจำกัดของแต่ละภาคีเครือข่าย เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

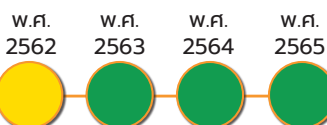

แผนแม่บทย่อย : การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก

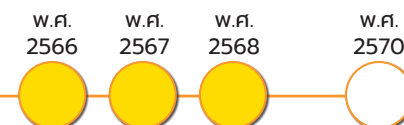
เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุ เพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

Y1 150201

คำเป้าหมาย
สัดส่วนประชากรอายุ 25-59 ปี ที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อมอย่างมีคุณภาพ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 60เทียบกับจำนวนประชากรอายุ 25 - 59 ปี ทั้งหมด

คำเป้าหมาย
สัดส่วนประชากรอายุ 25-59 ปี ที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคมสุขภาพ และสภาพแวดล้อมต่อจำนวนประชากรอายุ 25 - 59 ปี ทั้งหมด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 ภายในปี 2570

ตัวชี้วัด :	สัดส่วนประชากรอายุ 25-59 ปี ที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคมสุขภาพ และสภาพแวดล้อมต่อจำนวนประชากรอายุ 25 - 59 ปี ทั้งหมด (ร้อยละ)				
150201	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรายนงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2563) สัดส่วนครัวเรือนที่มีการเก็บออมร้อยละ 95.9 (proxy)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) สัดส่วนครัวเรือนที่มีการเก็บออมร้อยละ 96.4 (proxy)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) สัดส่วนครัวเรือนที่มีการเก็บออมร้อยละ 91.5 (proxy)**	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 62.87	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 65
การเปลี่ยนแปลงเทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	แย้ง ร้อยละ 1.13 ☹️	ดีขึ้น ร้อยละ 0.52 😊	แย้ง ร้อยละ 5.08 ☹️		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2567 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				สูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 145.54 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 140.77 ของค่าเป้าหมาย
	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรายนงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) ร้อยละของวัยทำงานอายุ 25-59 ปีที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุโดยการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ร้อยละ 40.45 (proxy)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) ร้อยละของวัยทำงานอายุ 25-59 ปีที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุโดยการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ร้อยละ 37.5 (proxy)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) ร้อยละของวัยทำงานอายุ 25-59 ปีที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุโดยการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ร้อยละ 45.82 (proxy)**	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 62.87	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 65
การเปลี่ยนแปลงเทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	แย้ง ร้อยละ 6.78 ☹️	แย้ง ร้อยละ 7.29 ☹️	ดีขึ้น ร้อยละ 22.19 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 72.88 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 70.49 ของค่าเป้าหมาย
ภาพรวมสถานการณ์บรรลุเป้าหมาย พ.ศ. 2570 มีค่าเฉลี่ยของทั้ง 2 ตัวชี้วัด หมายเหตุ : การคำนวณสัดส่วนสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายสำหรับตัวชี้วัดที่มีค่าเกินร้อยละ 100 จะกำหนดให้เป็น 100 โดยมีการคำนวณ ดังนี้ สถานการณ์บรรลุเป้าหมาย โดยมีการคำนวณ ดังนี้ $\frac{100 \times 70.49}{2}$					คิดเป็นร้อยละ 85.25 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียง ในการบรรลุเป้าหมาย

** หมายเหตุ : เป้าหมาย 150201 สถานการณ์ พ.ศ.2566-2568 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียงจนพิจารณาพร้อมกัน ได้แก่ มิติเศรษฐกิจ ใช้ข้อมูลร้อยละของครัวเรือนที่มีการเก็บออม จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ มิติสุขภาพ ใช้ข้อมูลพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของประชากรวัยทำงาน ช่วงอายุ 25-59 ปี จัดทำโดยกรมอนามัย

150201

ประชากรไทยมีการเตรียมความพร้อมก่อนอายุสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น พิจารณาจากสัดส่วนประชากรอายุ 25-59 ปี ที่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคมสุขภาพ และสภาพแวดล้อมต่อจำนวนประชากรอายุ 25 - 59 ปี ทั้งหมด ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบัน ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลตามนิยามของตัวชี้วัดดังกล่าว จึงพิจารณาเทียบเคียงจากข้อมูลในมิติต่าง ๆ ได้แก่

- 1) **มิติทางเศรษฐกิจ** พิจารณาจากการสำรวจการติดตามระดับความรู้และการเข้าถึงบริการทางการเงินของครัวเรือน ในส่วนของร้อยละครัวเรือนที่มีการเก็บออม จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (ข้อมูลล่าสุด พ.ศ. 2567) พบว่า สัดส่วนครัวเรือนที่มีการเก็บออม อยู่ที่ร้อยละ 91.5 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2565) ที่มีสัดส่วนร้อยละ 96.4 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ลง คิดเป็นร้อยละ 5.08 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 62.87) พบว่ามีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 145.54 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 65) พบว่ามีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 140.77 ของค่าเป้าหมาย
- 2) **มิติสุขภาพ** พิจารณาจากร้อยละของวัยทำงานอายุ 25-59 ปี ที่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อยามสูงอายุโดยการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ จัดทำโดยกรมอนามัย (ข้อมูลล่าสุด พ.ศ. 2568) พบว่า มีสัดส่วนร้อยละ 45.82 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีสัดส่วนร้อยละ 37.5 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 22.19 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 62.87) พบว่ามีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 72.88 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 65) พบว่ามีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 70.49 ของค่าเป้าหมาย

เมื่อพิจารณาภาพรวมสถานการณ์ของค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 โดยการเฉลี่ยจากทั้ง 2 มิติ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 85.25 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ **ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)**

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมและรับมือกับประชากรทุกกลุ่มวัย ให้มีความพร้อมทั้งด้านการเงิน สุขภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้กลุ่มประชากรดังกล่าวเข้าสู่วัยสูงอายุด้วยสุขภาพแข็งแรง มีรายได้เพียงพอต่อการใช้ชีวิต รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ชีวิต มีทัศนคติที่ดี และสามารถช่วยเหลือดูแลตนเองได้อย่างยาวนานที่สุด **การเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของแรงงานวัยเกษียณ** ของกระทรวงแรงงาน เป็นการเสริมสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเกษียณอย่างมีคุณภาพ โดยจัดอบรมแก่กลุ่มเป้าหมาย อายุ 25 - 59 ปี อาทิ ด้านวินัยทางการเงินและการออม การใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การดูแลสุขภาพ การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมประชากรวัยแรงงานก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุยุคใหม่อย่างมีคุณภาพ

ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมของประชากรกลุ่มอายุ 50 – 59 ปี ด้วยการจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุรายบุคคล เพื่อนำไปสู่สังคมผู้สูงอายุยุคใหม่ที่มีคุณภาพ (Smart Aging Society) การเตรียมพร้อมก่อนสูงวัย ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อสร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญในการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ เช่น สุขภาพ อาชีพ เสริมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และรู้เท่าทันเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม สำหรับเป้าหมายนี้ไม่มีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ของประเทศไทย จึงมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสม ทั้งด้านความมั่นคงทางสังคม การเงิน สภาพแวดล้อม และที่อยู่อาศัย ตลอดจนการดูแลสุขภาพให้แข็งแรงก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยเฉพาะในกลุ่ม Pre Aging (อายุ 51 – 59 ปี) เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ ที่จะส่งผลให้เกิดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นตามมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้ประชากรไทยมีการเตรียมความพร้อมก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ การส่งเสริมการออม โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรแรงงานนอกระบบและผู้ประกอบอาชีพอิสระ แม้ว่ารัฐบาลจะมีเครื่องมือส่งเสริมการออมหลายรูปแบบให้กับประชาชน แต่ยังคงมีช่องว่างที่ต้องเติมเต็ม ควรปรับเปลี่ยนความคิดให้มีการออมเงินก่อนใช้จ่าย รวมทั้งสนับสนุนการเข้าถึงเงินออมทางเลือก ซึ่งเป็นการออมเงินภาคสมัครใจ เช่น ประกันสังคม ม.40 กองทุนการออมแห่งชาติ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น เพื่อให้ได้รับบำเหน็จบำนาญหลังเกษียณ เพราะหากไม่มีการวางแผนการเงินที่ดี เมื่อประสบภาวะเจ็บป่วยจะเป็นการสร้างวิกฤติทางการเงินซ้ำซ้อนแก่ประชากรกลุ่มดังกล่าว ปัญหา Sandwich Generation หรือกลุ่มประชากรช่วงวัย 40 – 60 ปี ที่กลายเป็นกลุ่มรับภาระดูแลประชากรวัยสูงอายุ ได้แก่ พ่อ แม่ ขณะที่ตนเองต้องเตรียมการเข้าสู่วัยสูงอายุในไม่ช้า ซึ่งกลุ่มประชากรดังกล่าวนี้อาจยังขาดการวางแผนชีวิตทั้งด้านการเงินและการดูแลสุขภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ในการจะทำให้ประชากรไทยมีการเตรียมความพร้อมก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น บรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการให้ความรู้และสร้างความตระหนักเรื่องการเงินที่เหมาะสมกับกลุ่มวัย อาทิ กลุ่มเยาวชน กลุ่มวัยทำงาน กลุ่ม Pre-Aging ซึ่งประชากรแต่ละกลุ่มจะมีทัศนคติ พฤติกรรม และความจำเป็นในการใช้จ่ายที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีรูปแบบการออมที่ต่างกันด้วย อย่างไรก็ตาม ควรกำหนดให้การออมเงินเพื่อเกษียณอายุ เป็นภาคบังคับของประชากรวัยแรงงานทั้งในและนอกระบบ เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพมากขึ้น แต่ประชาชนทุกคนต้องตระหนักในการตั้งรับกับการเข้าสู่วัยสูงอายุทั้งกาย สมอ และจิตใจ โดยดูแลตัวเองให้เป็นนิสัย เพื่อให้เกิดปัญหาสุขภาพน้อยที่สุด

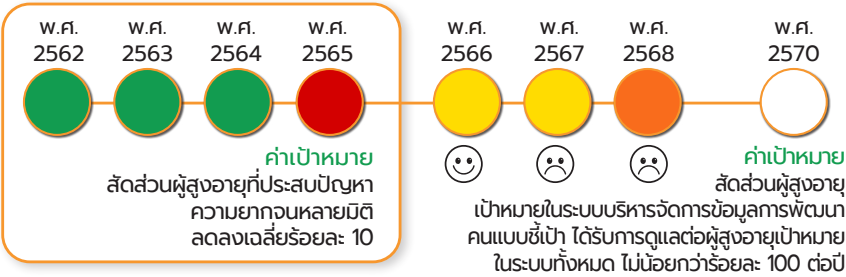
150202

แผนแม่บทย่อย : การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก

เป้าหมาย
แผนแม่บทย่อย

ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

Y1 150202

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	สัดส่วนผู้สูงอายุเป้าหมายในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า ได้รับการดูแลต่อผู้สูงอายุเป้าหมายในระบบทั้งหมด (ร้อยละต่อปี)				
150202	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) ร้อยละ 99.999	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) ร้อยละ 93.093	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) 3 เดือนแรก ร้อยละ 59.251*	ผู้สูงอายุเป้าหมายฯ ทุกคน (ร้อยละ 100)	ผู้สูงอายุเป้าหมายฯ ทุกคน (ร้อยละ 100)
		(ข้อมูล พ.ศ. 2567 3 เดือนแรก) ร้อยละ 95.447			
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 0.12 😊	แย่ลง ร้อยละ 6.91 😞	แย่ลง ร้อยละ 37.92 😞		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 59.25 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 59.25 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับเสี่ยง ในการบรรลุเป้าหมาย

* หมายเหตุ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ประกาศกลุ่มเป้าหมายของระบบ TPMPA ประจำปี 2568 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2568 โดยรายงานฉบับนี้ ได้จัดทำช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2568 สศช.จึงได้พิจารณาการใช้ข้อมูลการดำเนินการในพื้นที่ในช่วง 3 เดือนแรกภายหลังของการประกาศกลุ่มเป้าหมายของระบบ TPMPA (วันที่ 22 กรกฎาคม ถึง วันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2568) มาเปรียบเทียบกับสถานการณ์การพัฒนา สำหรับเป้าหมาย 150202 ในรายงานสรุปผลการดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์ชาติประจำปี 2568

ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากสัดส่วนผู้สูงอายุเป้าหมายในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้าได้รับการดูแลต่อผู้สูงอายุเป้าหมายในระบบทั้งหมด ประมวลผลโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล พ.ศ. 2568 ในช่วงการดำเนินการ 3 เดือนแรก) พบว่า ผู้สูงอายุเป้าหมายในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้าที่ได้รับการดูแลฯ มีสัดส่วนเท่ากับ 59.251 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567 ในช่วงการดำเนินการ 3 เดือนแรก) ที่มีสัดส่วนเท่ากับ 95.447 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แย่ลง คิดเป็นร้อยละ 37.92 ในขณะเดียวกัน เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 และ พ.ศ. 2570 ซึ่งมีค่าเป้าหมายเดียวกัน

(ผู้สูงอายุเป้าหมายฯ ทุกคนได้รับความช่วยเหลือ) พบว่า มีสัดส่วนผู้สูงอายุเป้าหมายในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้าที่ได้รับการดูแลต่อผู้สูงอายุเป้าหมายในระบบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 59.25 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ใน**ระดับเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม)**

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ทั้งการพัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ ฝึกอบรมทักษะด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นให้แก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมสุขภาพ และส่งเสริมการประกอบอาชีพ อาทิ จัดหาสถานที่ที่จะรองรับและดูแลกลุ่มผู้สูงอายุในหลาย ๆ ลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะที่พอดูแลตัวเองได้เป็นกลุ่มที่ติดสังคม หรือกลุ่มที่ติดบ้าน หรือทำที่สุดเป็นกลุ่มที่ติดเตียง รวมทั้งให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีความกระฉับกระเฉง (Active ageing) ให้ผู้สูงอายุอยู่ในสถานะเป็นผู้ติดสังคมให้มากที่สุดและให้นานที่สุด อีกทั้งการทำให้ช่วงระยะเวลาของการติดบ้านและติดเตียงเป็นช่วงเวลาสั้นที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้การะงาของบุคลากรทางด้านสาธารณสุข รวมทั้งงบประมาณที่จะใช้ในการดูแลผู้สูงอายุน้อยลงไปได้ โดยมีโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ได้แก่ (1) **โครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ และนันทนาการแบบองค์รวมของผู้สูงอายุ** ของสภาอากาศไทย ที่พัฒนาระบบและกลไกเพื่อสนับสนุนการปรับตัวของประชากรผู้สูงอายุในการดูแลส่งเสริมสุขภาพให้เหมาะสมเพื่อยืดและชะลอความเสื่อมทางสุขภาพและสามารถส่งเสริมให้หน่วยงานและผู้ดูแลผู้สูงอายุมีสถานที่สาธิตการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สูงอายุให้เหมาะสม ส่งเสริมการสร้างสรรคเทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับการส่งเสริมและฟื้นฟูศักยภาพผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทำต่อเนื่องด้านสุขภาพ รวมทั้งสร้างสังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน เพื่อเพิ่มคุณค่าของผู้สูงอายุ และ (2) **โครงการป้องกันความบกพร่องจากการเคลื่อนไหวในผู้สูงอายุผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยแพลตฟอร์ม Smart Motion Analysis โดยใช้การวิเคราะห์การเคลื่อนไหวแบบ 3 มิติ และเทคโนโลยีหน่วยประมวลผลใกล้แหล่งข้อมูล** ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพเชิงป้องกันสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการออกกำลังกายอย่างปลอดภัยเพื่อลดความเสี่ยงต่อการบกพร่องทางการเคลื่อนไหวและการหกล้ม ทั้งยังมุ่งสร้างระบบสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุด้วยเทคโนโลยี Edge Computing และ Motion Analysis เพื่อให้สามารถประเมินและติดตามสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างความมั่นใจให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้อย่างยั่งยืนในชุมชน

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุในทุกมิติ อาทิ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพแข็งแรง การส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสม และทักษะอาชีพใหม่หรืออาชีพทางเลือก เพื่อเพิ่มโอกาสการทำงาน สร้างรายได้และหลักประกันความมั่นคงในอนาคตให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ การสร้างแรงจูงใจและขยายสิทธิประโยชน์ให้นายจ้างที่จ้างงานผู้สูงอายุ การกำหนดมาตรการเพื่อเตรียมการและรองรับคลื่นสึนามิผู้สูงอายุ อาทิ ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการพัฒนาระบบการดูแลระยะกลาง ระยะยาว และให้ครอบคลุมผู้สูงอายุทุกพื้นที่ การปรับปรุง

150202

ของโรงเรียนผู้สูงอายุ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุ การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุอยู่ในถิ่นที่อยู่ที่อยู่ช่วยส่งเสริมศักยภาพและการมีคุณภาพชีวิตที่ดี การยกระดับมาตรฐานที่อยู่อาศัยที่ดำเนินการโดยภาครัฐและเอกชน และการสนับสนุนความเป็นธรรมทางดิจิทัลสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาทิ **ปัญหาทางด้านสาธารณสุขและการดูแลสุขภาพ** สัดส่วนผู้สูงอายุที่มีโรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขเพิ่มขึ้นอย่างมาก รวมทั้งจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้สูงอายุ และการเข้าถึงบริการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ห่างไกลและชนบท **ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม** ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้น้อย และไม่มีเงินออมที่เพียงพอรวมทั้งจำนวนแรงงานในวัยทำงานลดลง ส่งผลกระทบต่อการผลิตและเศรษฐกิจ และภาระในการดูแลผู้สูงอายุตกอยู่กับครอบครัว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัวและการทำงาน **ปัญหาทางด้านเทคโนโลยี** ความไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการและข้อมูล และการเข้าถึงเทคโนโลยี โดยเฉพาะผู้สูงอายุในพื้นที่ห่างไกล

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการ อาทิ **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรด้านสาธารณสุข** เพื่อให้บริการดูแลสุขภาพแก่ผู้สูงอายุอย่างครอบคลุมและทั่วถึง **การส่งเสริมการออมและการวางแผนการเงินตั้งแต่ก่อนวัยเกษียณ** เพื่อให้ผู้สูงอายุมีเงินออมเพียงพอหลังเกษียณ **การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ** เพื่อให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในสังคมและรู้สึกมีคุณค่า **การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ** เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตได้อย่างสะดวกและปลอดภัย อย่างไรก็ตาม สังคมสูงวัยเป็นความท้าทายที่สังคมไทยต้องเผชิญ การแก้ปัญหาเหล่านี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งการวางแผนและการเตรียมความพร้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้สังคมไทยสามารถรับมือกับปัญหาและก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน

